

Sygn. akt III Ca 1601/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SR (del.) Marcin Rak

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa S. Z. (Z.) i R. Z. (Z.)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 288/11

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 3 w ten sposób, że umarza postępowanie w części żądania zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 16.018,00 zł (szesnaście tysięcy osiemnaście złotych);

2. w punkcie 4 w ten sposób, że:

a) zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kwotę 300 zł (trzysta złotych) z tytułu zwrotu kosztów procesu;

b) nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kwotę 300 zł (trzysta złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

SSR(del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Barbara Braziewicz

Sygn. akt III Ca 1061/14

UZASADNIENIE

Powodowie S. Z. i R. Z. żądali zasądzenia

od pozwanej (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. kwoty 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie ostatecznie twierdzili, że pozwana będąc właścicielem gazociągu posadowionym na ich nieruchomości w okresie od dnia 1 03 2001r. do dnia 28 02 2011r. bezumownie korzystała z tej nieruchomości i powinna zapłacić im wynagrodzenie w wysokości dochodzonej w pozwie.

Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie

na jej rzecz od powodów zwrotu kosztów procesu.

Zarzucała, że powodom nie przysługuje skuteczne względem niej roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości, gdyż korzystała ona

z niej za ich wiedzą i zgodą, a posadowiony gazociąg nie pozbawiał ich możliwości korzystania z nieruchomości. Ponadto podniosła zarzut przedawnienia dochodzonych roszczeń.

W toku postępowania powodowie w piśmie procesowym z dnia 14 05 2013r. rozszerzyli powództwo żądając zasądzenia na ich rzecz od pozwanej kwoty 20.100zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwaną z ich nieruchomości w okresie od dnia 1 03 2001r do 30 04 2013r. oraz ustawowych odsetek „odnośnie wynagrodzenia za okres od dnia z 1 03 2001r. do 28 02 2011r.” od dnia wniesie pozwu” a „odnośnie wynagrodzenia za okres od dnia 1 03 2011r. do dnia 30 04 2013r.” od dnia 14 05 2013r. po czym w kolejnym piśmie z dnia 18 06 2013r. cofnęli pozew w rozszerzonej części żądania i zrzekli się w tej części roszczenia.

Następnie w piśmie z dnia 4 02 2014r. wnosili o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kwoty 3.982zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zwrotu kosztów procesu, a „w zakresie pozostałej pierwotnie dochodzonej kwoty w wysokości 16.018zł cofnęli pozew ze zrzeczeniem się roszczenia”.

Ponadto doszło do przekształceń podmiotowych po stronie pozwanej, na skutek których w miejsce dotychczasowej pozwanej wstąpiła do sprawy jej następcą prawną (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Sąd Rejonowy w Zabrze w wyroku z dnia 3 06 2014r. zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 395,50zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 05 2011r., umorzył postępowanie „w zakresie kwoty 100zł”, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia stwierdził, że nie budzi wątpliwości, że pozwana spółka jest posiadaczem nieruchomości w rozumieniu art. 225 k.c. w związku z art. 224 k.c. oraz że korzysta z nieruchomości powodów w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej i przy ocenie jej sytuacji prawnej powinna mieć zastosowania regulacje: art. 225 k.c., art. 224 k.c. w związku z art. 352 k.c. Oceniał, że w materiale sprawy pozwana korzystała z nieruchomości powodów w złej wierze dopiero od dnia doręczenia jej pisma powodów z dnia 2 09 2009r. (najpóźniej w dniu 17 09 2009r.) w którym żądali oni ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu, wobec czego powodom należy się od niej wynagrodzenie za korzystanie z ich nieruchomości tylko za okres od dnia 17 09 2009r. do zbycia przez nich w 2011r. nieruchomości. Przywołał regulację art. 117 § 1 k.c. oraz pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 17 04 1957r. i uchwale z dnia 24 10 1972r. (odpowiednio w sprawach o sygn. akt (II CR 202/56 i III CZP 7/72) zgodnie z którym dochodzone roszczenia nie dotyczą świadczeń okresowych i przyjął, że zgodnie z regulacją art. 118 k.c. przedawniają się one z upływem 10 lat, co zarzut pozwanej ich przedawnienia czyni bezzasadnym. Ustalając wysokość należnego powodom wynagrodzenia stwierdził, że gazociąg posadowiony na nieruchomości powodów został wybudowany w 1989r. i dzieląc opinie biegłego przyjął, że przy ustalaniu strefy bezumownego korzystania przez pozwaną z nieruchomości powodów należy uwzględnić przepisy rozporządzenia Ministra Górnictwa z dnia 18 08 1978r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, w których jej szerokość określono na 1m. Następnie w oparciu o dane zawarte w opinii biegłego wyliczył,

że za uwzględniony okres powodom należy się wynagrodzenia w łącznej wysokości 395,50zł i w tym zakresie uznał powództwo za uzasadnione. O należnych powodom odsetkach za opóźnienie się pozwanej w jego zapłacie orzekał stosując regulację art. 481 § 1 k.c., zasadzając je od dnia otrzymania przez pozwaną pozwu. Orzeczenie o umorzeniu postępowania oparł na regulacji art. 355 § 1 k.p.c. uznając,

że powodowi skutecznie cofnęli pozew w części żądania zapłaty kwoty 100zł,

a o kosztach procesu orzekał w oparciu o regulację art. 100 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Orzeczenie zaskarżyli **powodowie S. Z. i R. Z.** w części oddalającej powództwo i orzekającej o kosztach procesu, którzy wnosili o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kwoty 3.586,50zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 05 2011r., zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych oraz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Zarzucali, iż przy ferowaniu wyroku popełniono błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, że oświadczenie R. Z. z dnia 14 03 1985r. zawierało zgodę

na nieodpłatne korzystanie z nieruchomości powodów przez czas nieoznaczony,

a w konsekwencji tego, że stanowiło ono podstawę „dobrej wiary” pozwanej.

Ponadto zarzucali, że naruszono regulację:

- art. 36 k.r.o. i art. 37 k.r.o. w ich brzmieniu obowiązującym na dzień 14 03 1985r. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że pochodzące z tej daty oświadczenie R. Z. nie stanowiło czynności przekraczającej zwykły zarząd, a tym samym nie wymagało dla swej ważności zgody drugiego małżonka;

- naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Górnictwa z dnia 18 08 1978r.

w sprawie warunków techniczny, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe przez ich niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy ustalenia odnośnie szerokości strefy kontrolowanej winny zostać poczynione w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 04 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, a w konsekwencji tego określenie szerokości strefy kontrolowanej na 1m, zamiast prawidłowej wynoszącej 3m.

Zarzucali także, że przy orzekaniu o kosztach procesu naruszono art. 100 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie oraz obciążenie całością kosztów powodów, podczas, gdy z uwagi na określenie wysokości żądania opinia biegłego, Sąd miał podstawy,

aby wszystkimi kosztami procesu obciążyć stronę pozwaną.

W odpowiedzi na apelację **pozwana (...)**

z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła o oddalenie apelacji

oraz zasądzenie na jej rzecz od powodów zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powoda przyjmując, iż mają one źródło w reżimie prawnym 225 k.c. i 224 § 1 k.c. w związku

z art. 352 § 2 k.c. i art. 230 k.c.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenia faktycznie nie były kwestionowane w apelacji (poniżej), mają podstawę w informacjach zawartych w przywołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wiarygodnych źródłach dowodowych.

Skarżący w ramach podniesionego w apelacji zarzutu popełnienia błędu

przy konstruowaniu podstawy faktycznej w istocie kwestionują dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego, a konkretnie skuteczności prawnej złożonego i nie kwestionowanego przez strony co do treści oświadczenia powoda z dnia 14 03 2014r., przez co nie ma on żadnego wpływu na powyższą ocenę.

Z tych też względów Sąd odwoławczy przyjął ze własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawną ustalonego stanu faktycznego jest również prawidłowa.

W swym zasadniczym zarysie ma ona oparcie we właściwie zastosowanych przepisach prawa wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i Sąd odwoławczy z podanymi poniżej odstępstwami ją podziela i przyjmuje za własną (orzecz. SN z dn. 26 04 1935r. III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Leżąca od podstaw dochodzonych należności regulacja art. 225 k.c. w związku z art. 352 § 2 k.c. uzależnia powstanie po stronie właściciela nieruchomości roszczeń

o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości od pozostawania posiadacza służebności gruntowej w złej wierze.

Mającą zastosowanie przy ocenie tego zagadnienia regulacja art. 7 k.c. statuuje domniemanie dobrej wiary posiadacza służebności gruntowej.

Stanowi ona wyjątek, legem specialis względem art. 6 k.c. i zdejmuje z niego ciężar dowodu jej istnienia a dowód przeciwny obciąża podmiot który domniemanie

to kwestionuje (por. post. SN z dnia 6 lutego 1998 r., I CKN 484/97, Lex nr 50540),

w tym wypadku stroną powodową, która z faktu istnienia po stronie poprzednika prawnego pozwanej wywodzi korzystny dla siebie skutek prawny w postaci powstania roszczeń o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie przez poprzednika prawnego pozwanej z przedmiotowej nieruchomości.

Wymagało to wykazania przez powodów, że pozwana sadowiąc na nieruchomości powodów gazociąg miała świadomość, że nie posiada ku temu tytułu prawnego,

z czego powodowie się nie wywiązali.

Wprost przeciwnie z materiału sprawy wynika, iż przed posadowieniem gazociągu uzyskali oni na to zgodę powoda „na przeprowadzenie przekopu przez moją posesję w celu podłączenia gazu dla mieszkańców przy ul. (...) w Z.-wicach”, tj. również dla mieszkańców zamieszkałego przez powoda budynku położonego przy tej ulicy pod numerem 61.

Z posadowieniem tego gazociągu na nieruchomości powodów wiązały się wymierne korzyści dla całej jego rodziny w postaci możliwości korzystania z gazu

i co za tym idzie, nie tylko powód ale również powódka musiała mieć tego świadomość i nie podejmując żadnych działań w celu przeciwdziałania posadowieniu gazociągu

na nieruchomości powodów a następnie korzystając z gazu, okoliczność tę w pełni akceptowała, a poprzednik prawny pozwanej miał pełne prawo domniemywać,

że doszło w ten sposób do dorozumianego zawarcia przez niego z powodami umowy bezpłatnego użyczenia mu ich nieruchomości w celu posadowienia na niej gazociągu

i tym samym pozostawania w przeświadczeniu, że przysługuje mu tytuł prawny

do korzystania z tej nieruchomości.

Dlatego w materiale sprawy przyjęć należy, że poprzednik prawny powoda pozostawał w dobrej wierze do dnia 17 09 2009r., kiedy to najpóźniej mógł zapoznać się z pismem powodów z dnia 2 09 2009r. w którym wezwano go do ustanowienia

w drodze umowy odpłatnej służebności przesyłu, a co za tym idzie przyjmować,

że doszło do dorozumianego rozwiązania przez skarżących umowy użyczenia mu nieruchomości.

Z tej przyczyny Sąd Rejonowy trafnie ocenił, że od dnia 17 09 2009r poprzednik prawny pozwanej pozostawał w złej wierze i z mocy przywołanych

na wstępie regulacji ciążył na nim obowiązek zapłaty powodom wynagrodzenia

za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości

Jego wysokość jest uzależniono od zakresu rzeczywistej ingerencji posiadacza nieruchomości w prawo własności nieruchomości i przy jej ustalaniu regulacje prawne zawarte w przywołanych w apelacji rozporządzeniach Ministra Gospodarki mają jedynie pomocnicze zastosowanie.

Należne powodom wynagrodzenie dotyczy okresu od 17 09 2009r. do zbycia przez nich w 2011r. nieruchomości, stąd też wbrew temu co zarzuca apelacja przy ustalaniu wysokości należnego powodom wynagrodzenia nie ma zastosowania regulacja rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 04 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, gdyż dotyczy ona nie objętego pozwem późniejszego okresu korzystania przez poprzednika prawnego z nieruchomości powodów.

W tym czasie obowiązywało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 07 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. nr 97, poz. 1055), w którym w § 8 ust. 6 szerokość stref kontrolowanych

dla gazociągu posadowionego na nieruchomości powodów wyznaczono w wymiarze 1m licząc od linii środkowej pokrywającej się z osią gazociągu.

Wskazana wielkość oraz podany powyżej okres zostały w sposób prawidłowy uwzględnione w zaskarżonym wyroku i w tej części apelacja jest bezzasadna i dlatego oddalono ją na mocy art. 385 k.p.c.

Przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenie umknęło jednak uwadze Sądu Rejonowego, że powodowie w toku postępowania piśmie z dnia 4 02 2014r. wnosili

o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kwoty 3.982zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zwrotu kosztów procesu, a „w zakresie pozostałej pierwotnie dochodzonej kwoty w wysokości 16.018zł cofnęli pozew ze zrzeczeniem się roszczenia”.

Tym samym w podanym w tym piśmie zakresie – w świetle regulacji art. 203

§ 1 k.p.c. - doszło do skutecznego cofnięcia przez powodów pozwu, co powinno było prowadzić do umorzenia w tej części postępowania w oparciu o regulację art. 355 § 1 k.p.c.

Nie znalazło to prawidłowego odzwierciedlenia w zaskarżonym orzeczeniu i dlatego w tej części apelacja jest uzasadniona i obligowało Sąd odwoławczy do umorzenia w tym zakresie postępowania.

Trafnie natomiast apelacja zarzuca, że naruszono prawo procesowe przy ferowaniu rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Z uwagi na charakter dochodzonych roszczeń oraz ze względu na nie dającą się

w pełni w sposób prawidłowy określić przed wniesieniem pozwu ich rzeczywistą wielkość w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek o którym mowa jest

w regulacji art. 102 k.p.c.

Prowadziło to do zmiany zaskarżonego orzeczenia i zasądzenia solidarnie

od powodów na rzecz pozwanej kwoty 300zł z tytułu zwrotu kosztów procesu

i nie obciążeniem ich kosztami procesu w pozostałej części.

Resumując z podanych powyżej względów zaskarżony wyrok jest w części wadliwy i dlatego apelację powodów w podanym zakresie uwzględniono orzekając jak w sentencji przy zastosowaniu wskazanych powyżej regulacji prawnych.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację art. 98 § 1 k.p.c. i § 12 ust. 1 pkt 1 i § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 09 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami), biorąc pod uwagę, że wobec częściowego umorzenia postępowania, a w pozostałym zakresie oddalenia apelacji powodowie w całości ulegli w postępowaniu odwoławczym i powinni zwrócić pozwanej poniesione przez nią w tym postępowaniu koszty procesu.